

Seminari per a mediadors

Un esdeveniment Transbook

23-24/09

2015

SAARBRÜCKEN, ALEMANYA
Europäische Kinder - und Jugendbuchmesse
Saarbrücken

LA MIGRACIÓ EN LA LITERATURA JUVENIL

L'escriptura, un pont entre mons diferents?

L'objectiu del seminari, que va convocar diferents i complementaris punts de vista, consistia a interrogar il·lustradors, autors, acadèmics, editors de llibres i mediadors en temes de migració, un tema d'enorme actualitat. Com els il·lustradors i els autors de ficció s'apropien dels problemes geopolítics reals, socials i culturals i com es tradueixen en la literatura? De quina manera la literatura infantil ajuda als nens a entendre la migració i el diàleg entre les cultures? Com funcionen les innovacions digitals que faciliten l'intercanvi de cultures?

Dr. Ottmar Ette professor de literatura romàntica de la Universitat de Potsdam **ALEMANYA**

Nicolas Ehler director Institut Goethe Nancy **ALEMANYA**

Nicola Bardola autor, periodista, traductor **SUÏSSA**

Claude Dubois il·lustrador **BÈLGICA**

Christiane Burkhardt autor, traductor, productor **ALEMANYA**

Mehrnousch Zaeri-Esfahani autor **ALEMANYA**

Dr. Soenke Zelhe professor de l'Acadèmia de Belles Arts de Sarre **ALEMANYA**

Christiane Frohmann editor, periodista, autor **ALEMANYA**

Dr. Fayçal Hamouda editor a Edicions Hamouda **ALEMANYA**

Gerhard Jäger director d'art a ABC - Principis bàsics d'art per als nens **BÈLGICA**

LA LITERATURA, UNA MEDIACIÓ ENTRE DIFERENTS CULTURES

Des dels seus orígens, Europa és un continent migrant i Ottmar Ette també assenyala que el seu mite és la història d'una deportació, on Zeus transformat en un toro blanc, va seduir i raptar Europa. Els mites i la literatura no han esperat les recents onades de migració per comprendre la seva complexitat.

La literatura, com la cultura europea, s'ha nodrit del fenomen de la migració i és la literatura, segons Ottmar Ette, la qui al seu torn reflecteix el millor del moviment dels pobles, el pas d'un món a un altre i els necessaris compromisos, influències, adaptacions entre cultures. La literatura és com un laboratori per al disseny de la mundialització, no es redueix a un procés exclusivament econòmic, sinó que engloba intercanvis culturals i socials.

És en aquest sentit que Ottmar Ette cita Amin Maalouf, autor de *La interrupció de món*. Originari del Líban i resident a França, l'assagista encarna perfectament el personatge del traficant. D'altra banda, els migrants exerceixen també, segons el seu parer, el paper de mediadors entre cultures; un paper igualment assignat a la literatura i la literatura juvenil.

LA MIGRACIÓ EXPLICADA PER LA LITERATURA JUVENIL

En el seminari van estar presents 3 obres de la literatura juvenil. Christiane Burkhardt, traductora de l'autor italià Fabio Geda narra la gènesi i l'èxit del llibre *Al mar hi ha cocodrils*, la veritable història de Enaiatollah, un nen de 10 anys que va fugir del Pakistan i va arribar a Itàlia després d'un viatge de 8 anys. L'autora Mehrnouch Za'eri-Esfahani també va presentar les seves obres. Va fugir de l'Iran juntament amb els seus pares i es va establir a Alemanya. Després va treballar amb els migrants i després es va dedicar a escriure per explicar la seva història i les dels refugiats. Finalment, Claude K. Dubois va escriure i va il·lustrar *Akim corre*, la història de la fugida d'un nen atemorit pels combats que van tenir lloc al seu poble.

Tres enfocaments diferents per explicar als nens el mateix trauma, el de l'exili. Fabio Geda imita l'estil de Enaiatollah, explicant les seves tràgiques i increïbles aventures, mentre que Claude K. Dubois combina un text neutral i objectiu amb dibuixos a llapis, expressant el patiment i l'angoixa dels personatges. Per al llibre àlbum, la imatge no només il·lustra el text, sinó que complementa el que el text no diu.

La imatge és un llenguatge universal que transcendeix les paraules i les fronteres. En aquest sentit, Soenke Zehle va presentar una sèrie de novel·les gràfiques que s'ocupen de la migració i l'encreuament de cultures, entre elles *Mans invisibles* del finlandès Ville Tietäväinen.

Apassionat pels fenòmens socials, l'autor-il·lustrador va fer un veritable treball de recerca sobre la immigració il·legal per escriure aquest llibre, una història gairebé documental, un estudi social, en què la ficció és més forta que la realitat. És la força de la novel·la gràfica i de la imatge: expressar l'inexpressable, per donar veu als que habitualment no han estat convidats.

LA IMPORTÀNCIA DE LA MEDIACIÓ

La fascinació per les imatges i les paraules de la literatura juvenil en els nens els ajuda a reflexionar sobre qüestions difícils i complexes com la migració. *Akim corre* va ser utilitzat com a suport en la mediació a França i Alemanya per Amnistia Internacional en els camps de refugiats. L'exemple de programes de mediació Basics for Children (ABC), presentat pel seu fundador Gerhard Jäger, és igualment convincent amb els nens immigrants. Un dels dispositius utilitzats, el Kamishibai ABC, és un gènere narratiu d'origen japonès, on el narrador passa les imatges en un petit teatre de fusta. És l'oralitat i les imatges que fascinen als nens, una poderosa invitació a somiar i a reflexionar, que, paradoxalment, permet una reapropiació de la realitat.

COMPARTIR PUNTS DE VISTA, EL PAPER DE L'EDICIÓ

L'edició i l'editor, òbviament, tenen un paper decisiu en el diàleg entre cultures, com succeeix amb Faisal Hamouda. Nascut a Tunísia, es va traslladar a Leipzig (Alemanya) per fundar les edicions Hamouda. Com a especialista en literatura, història de la cultura i humanitats, aquesta editorial atorga de forma natural un lloc important a les obres que s'interroguen sobre el diàleg entre les cultures.

Així mateix, es preveu que la publicació digital pot: donar veu més fàcilment a aquells que no solen ser convidats i obertura al diàleg entre les cultures. El treball de l'editor Christiane Frohmann és exemplar. Ha posat en marxa el projecte #1000Tode: a partir de les xarxes socials, Christiane ha recollit i publicat en format de llibre electrònic mil històries sobre la mort, escrita per voluntaris que volien compartir la seva experiència en el tema. El digital permet una escriptura participativa i una immediatesa impossible en l'edició tradicional. El tema s'enriqueix amb la multiplicació dels punts de vista i la verticalitat tradicional de la informació es trenca per donar pas a un intercanvi horitzontal d'experiències.

TRANSBOOK IS A EUROPEAN PROJECT FOR THE DIGITAL TRANSITION OF THE CHILDREN'S PUBLISHING INDUSTRY

www.transbook.org
contact@transbook.org

 @TransbookEU

Transbook

children's literature on the move

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union